

Vlaams
Parlement

ingediend op **485** (2015-2016) – Nr. 1
29 september 2015 (2015-2016)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door Joris Vandenbroucke

over de voorstellen
tot landenspecifieke aanbevelingen aan België
vanwege de Europese Commissie

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Hofkens.

Vaste leden:

de heren Matthias Diependaele, Jan Hofkens, Jos Lantmeeters, de dames Lieve Maes, Grete Remen, de heer Paul Van Miert;
de heer Jenne De Potter, mevrouw Katrien Schryvers, de heren Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
de heren Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
de heer Jan Bertels;
de heer Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

de heer Piet De Bruyn, mevrouw Annick De Ridder, de heren Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
de heren Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, mevrouw Katrien Partyka;
de heren Rik Daems, Marino Keulen;
de dames Michèle Hostekint, Güler Turan;
de heer Wouter Vanbesien.

Toegevoegde leden:

mevrouw Barbara Bonte.

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Discussie	15
Gebruikte afkortingen	24
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting organiseerde op haar vergadering van 23 juni 2015 een gedachtewisseling over de voorstellen tot landenspecifieke aanbevelingen aan België vanwege de Europese Commissie met de heer Steven Engels, economisch adviseur bij de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België. De presentatie van de heer Engels is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Steven Engels benadrukte bij zijn vorige bezoek aan het Vlaams Parlement dat de Europese Commissie de afgelopen jaren veel inspanningen heeft geleverd om de betrokkenheid van de relevante actoren bij de Europese coördinatie van het economische beleid te vergroten, in het bijzonder van de nationale en deelstaatparlementen (zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-2015, nr. 34/2). Dat de commissie hem opnieuw uitnodigt is een positief signaal: het illustreert de wil van het Vlaams Parlement om de betrokkenheid en dialoog verder te zetten.

Hij kreeg nu een duidelijke opdracht van voorzitter Jean-Claude Juncker en vicevoorzitter Valdis Dombrovskis. De vorige keer bestond de uitdaging erin om het vrij omvangrijke rapport over België in een kort bestek toe te lichten. Deze keer zal de uitdaging erin bestaan om de instructies van zijn politieke hiërarchie te volgen en tegelijkertijd de meest belangrijke punten voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers zo veel mogelijk ruimte te geven in de uiteenzetting.

Voorzitter Juncker en vicevoorzitter Dombrovskis vroegen in de eerste plaats de globale opzet van het semester en het concrete verloop ervan nogmaals te schetsen. Vervolgens werd hem gevraagd de Europese dimensie van de coördinatie-oefening te benadrukken. Tot slot werd ook gevraagd geduldig de onderliggende filosofie van de vereenvoudigingen die dit jaar voor het eerst werden uitgetest, toe te lichten.

De nieuwe jaarlijkse coördinatiecyclus werd bij de vorige bespreking al toegelicht. Het Europese semester kan worden beschouwd als een poging tot integratie van een aantal verschillende coördinatieprocedures op het Europese niveau. Het blauwe deel in de grafische voorstelling verwijst naar de omvattende strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei, waarbij het er om gaat de vijf kerndoelstellingen (arbeidsmarktparticipatie, onderwijs, energie- en klimaatbeleid, sociale inclusie en armoedebestrijding) op een evenwichtige manier na te streven. Soms versterken deze doelstellingen elkaar, maar ertussen ontstaan soms ook spanningen. Het rode deel verwijst naar de jongste macro-economische onevenwichtenprocedure. Deze wordt sinds 2011 toegepast. Dit gebeurt in twee fasen, aan de hand van een scorebord met een elftal indicatoren (exportperformantie, ontwikkelingen op het vlak van openbare en private schuld, evolutie van de loonkosten en de productiviteit, de evolutie van huizenprijzen enzovoort). Dat scorebord is een eerste indicatie waaraan een diepgaand onderzoek wordt gekoppeld dat in maart wordt gepubliceerd en waar de cijfers in een context worden geplaatst en aangevuld met andere relevante data. Het groene deel is de oudste procedure. Ze heeft betrekking op de begrotingscoördinatie in het kader van het Stabiliteits- en groeipact. Deze procedure werd de laatste keer in 2013 gewijzigd met het twopack.

Het Europees semester stelt de lidstaten voor een drieledige uitdaging. In de eerste plaats wordt gevraagd op een evenwichtige manier voortgang te maken in de richting van de Europa 2020-doelstellingen. Dit moet in de tweede plaats gebeuren zonder macro-economische onevenwichten te creëren of bestaande macro-economische onevenwichten te versterken. Ten slotte moet dit op een duurzame manier gebeuren die de betaalbaarheid van het gevoerde beleid op de lange termijn garandeert.

Dit jaar werd een vereenvoudiging doorgevoerd. Die heeft betrekking op de tweede fase van het semester, de fase waarin het beleidsadvies landenspecifiek wordt gemaakt. In het verleden publiceerden de diensten van de Commissie twee rapporten over elke lidstaat. Eén rapport had betrekking op de macro-economische onevenwichten en verscheen in maart. Het tweede rapport was breder en verscheen samen met de voorstellen tot aanbevelingen. Het omvatte alle beleidsdomeinen die betrekking hadden op de Europa 2020-doelstellingen. Deze twee rapporten overlaptten elkaar deels. Dat zorgde voor verwarring. Er werd daarom beslist de twee rapporten te integreren in één document dat twee maanden vroeger wordt gepubliceerd. Deze vereenvoudiging heeft een drievoudige bedoeling. Vooreerst moet de publicatie van een geïntegreerd landenrapport toelaten om de dialoog tussen de Europese instellingen en de lidstaten te verdiepen op basis van een publiek toegankelijk gemaakte diagnose. In de gesprekken tussen de Commissie en de lidstaten wordt nagegaan of er overeenstemming is over de diagnose en de gesuggereerde hervormingspistes. Ten tweede was het de bedoeling om de betrokkenheid van de niet-gouvernementele actoren in de lidstaten bij het semester te vergroten door hen een 'objectieve' (niet-landengebonden) analyse aan te reiken die hen moet toestaan het gevoerde beleid in een Europees perspectief te plaatsen. Tot slot spelen de landenrapporten ook een faciliterende rol in het multilaterale overleg tussen de lidstaten in de raadscomités en -formaties. Het is een soort van objectieve analyse die toestaat om elkaars beleid onder de loep te nemen en de 'peer pressure' in stand te houden.

Steven Engels meent dat de dialoog over het Europese semester in België in 2015 intenser was dan voordien. Er was niet alleen de voorstelling van het regionale luik van het Nationale Hervormingsprogramma in het Vlaams Parlement maar ook in het federale parlement en in de schoot van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd het landenrapport van de Europese Commissie voorgesteld en bediscussieerd. Daarnaast waren er in de periode tussen de publicatie van het landenrapport en de aanneming van de voorstellen tot aanbevelingen vele informele contacten rond specifieke thema's met sociale partners, politieke verantwoordelijken en het brede middenveld. Er was ook het bezoek van vicevoorzitter Dombrovskis aan België op 30 april 2015. De vicevoorzitter ontmoette onder meer de federale en deelstaatsministers van Financiën en Begroting, vertegenwoordigers van de Nationale Bank, de sociale partners vertegenwoordigd in de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en een aantal academische experts. Doel van deze gesprekken was om op het hoogste politieke niveau voeling te houden met wat er leeft, welke hervormingen er worden ingezet, de mate waarin de analyse van de pijnpunten wordt gedeeld en wat er politiek en sociaal haalbaar is op korte en middellange termijn.

Het is intussen het vijfde jaar dat het semester wordt georganiseerd. Het is dan normaal dat er vragen over de impact van de oefening worden gesteld. Hierover circuleren heel wat cijfers en evaluaties. Het Europees Parlement, de Europese Centrale Bank en verschillende thinktanks publiceren hierover heel wat cijfers. Ook de Europese Commissie publiceert hierover sinds kort cijfers. Ze doet dit met enige terughoudendheid omdat de hele coördinatie-oefening moet wijzen op structurele pijnpunten en structurele hervormingen aanmoedigen. Dat soort structurele hervormingen is moeilijk in cijfers te vatten omdat ze per definitie veel tijd vragen. Het is ook niet altijd duidelijk in welke mate de aanbevelingen van de Europese Raad door de lidstaten zijn geïmplementeerd en welke de concrete modaliteiten zijn van de hervormingen die werden opgestart. Vaak is er ook wat tijd nodig vooraleer aangevatte hervormingen het beoogde effect sorteren. De Commissie is van mening dat de cijfers die soms naar buiten worden gebracht, berusten op twijfelachtige methodologieën en op weinig genuanceerde interpretaties van het beleid dat in de lidstaten wordt gevoerd. Dat belet echter niet dat de Europese Commissie zelf ook van mening is dat de implementatiegraad van de aanbevelingen niet optimaal is.

De cijfers op de slide hebben betrekking op de implementatiegraad van de aanbevelingen van juli 2014.

Slechts 3 percent van de aanbevelingen is volledig geïmplementeerd. Het gaat hier om 3 percent van de deeltjes van de verschillende aanbevelingen. Elk van de thema's die in de aanbevelingen worden aangehaald worden apart geëvalueerd. 3 percent is niet veel. Toch mag men zich niet blind staren op dat lage cijfer. Er is daarnaast ook vooruitgang geboekt voor de andere aanbevelingen. In 9 percent van de gevallen spreekt de Commissie over 'substantiële vooruitgang'. Het adjectief 'substantieel' wordt daarbij goed gewikt en gewogen en betekent dat er concrete maatregelen zijn aangenomen die in belangrijke mate beantwoorden aan de aanbeveling in kwestie. Bij beraadslagingsprocessen over de graad van implementatie wordt er niet over één nacht ijs gegaan en wordt er met goed onderbouwde argumenten grondig gedebatteerd vooraleer een voorstel tot evaluatie wordt voorgelegd aan de politieke leiders. 'Substantiële vooruitgang' is een uitdrukking die dan ook niet licht wordt gebruikt. Voor België bijvoorbeeld is men van mening dat er substantiële vooruitgang is geboekt inzake de houdbaarheid van de pensioenen. Uiteraard is de hervorming einde loopbaan nog niet volledig. Toch is er sprake van substantiële vooruitgang op dit vlak.

Nemen we de eerste twee categorieën samen dan stellen we vast dat ongeveer 12 percent van de aanbevelingen volledig of in belangrijke mate is geïmplementeerd. Daarnaast is er de grote categorie van 41 percent van de aanbevelingen waar er een reële, maar geen substantiële progressie is. Reële progressie betekent dat het gaat om concrete en omvattende maatregelen die werden aangekondigd en die het probleem dat in de aanbevelingen wordt benoemd afdoend zouden aanpakken. De Europese Commissie spreekt in die gevallen niet over 'substantiële vooruitgang' omdat niet alle aangekondigde maatregelen in beleid zijn omgezet of omdat ze van mening is dat de maatregelen die zijn aangekondigd niet afdoend zullen zijn om de wortels van het probleem aan te pakken. In België zijn dat bijvoorbeeld de maatregelen om de concurrentiekracht te verbeteren.

Zelfs bij een genereuze inschatting van de aggregatie waar er in 41 percent van de domeinen een reële en in 12 percent een substantiële vooruitgang is geboekt, komt de som nog maar op 53 percent of iets meer dan de helft, waar er vooruitgang is. Dit is ook voor de Europese Commissie duidelijk onvoldoende. De Commissie probeert waar het kan de graad van implementatie op te drijven. In het verleden gebeurde dit met secundaire wetgeving (de sixpack van 2011 en de twopack van 2013). De Commissie-Juncker is er van overtuigd dat een aantal dingen kunnen worden verbeterd zonder naar legislatieve middelen te grijpen. De integratie van de analyses van de diensten van de Commissie in één omvattend landenrapport per lidstaat moet in dat licht worden gezien.

Ook de andere inspanningen die op de slide vermeld staan beogen hetzelfde doel als het stroomlijnen van het Europees semester. Sinds haar aantreden heeft de Commissie-Juncker laten verstaan dat ze de hele coördinatieoefening duidelijk wil focussen op een beperkt aantal prioriteiten. Dat is duidelijk zichtbaar in Annual Growth Survey waar de strategie wordt toegelicht die de Commissie wenst te volgen.

De drie pijlers van die strategie zijn:

- de stimulering van overheids- en privé-investeringen op zowel Europees als op nationaal en regionaal niveau;
- de versnelling van structurele hervormingen, een prioriteit op Europees niveau en het niveau van de lidstaten;
- de doorvoering van de verantwoordelijke groeivriendelijke begrotingsconsolidatie.

Die focus wordt ook doorgetrokken in de landenspecifieke aanbevelingen.

Doorheen de jaren heeft de Commissie inspanningen geleverd om de dialoog met de lidstaten te verdiepen en te verbreden door er ook niet-gouvernementele actoren bij te betrekken. Dat is een continu proces en de Commissie houdt deze lijn aan.

Het einddoel is om tot minder maar gerichte aanbevelingen te komen. Persoonlijk is de spreker ervan overtuigd dat als de aanbevelingen zich op echte prioritaire problemen gaan concentreren er, door de taboes die ze oproepen, mogelijk zelfs een mathematisch lagere implementatiegraad kan zijn. Van tel is echter niet in hoeveel percent van de gevallen een positieve score kan worden gegeven maar wat er daadwerkelijk beweegt op het terrein. Het einddoel is om het proces te stroomlijnen en om tot een meer beperkte set van absoluut prioritaire en goed gefocuste aanbevelingen te komen. Goed gefocuste aanbevelingen zijn aanbevelingen die aansluiten bij de socio-economische agenda die de Commissie op de middellange termijn wenst te implementeren en bij de onmiddellijke hervormingsprioriteiten die in de jaarlijkse groeianalyse worden opgelijst.

Op de persconferentie naar aanleiding van de voorstelling van de aanbevelingen benadrukte vicevoorzitter Dombrovskis daarnaast ook dat de aanbevelingen zich heel uitdrukkelijk inschrijven in een Europees kader. Het gaat er niet om lidstaten op alle beleidsdomeinen te gaan dicteren wat ze moeten doen, maar om die pijnpunten aan te stippen die zouden kunnen uitmonden in buitensporige budgettaire of macro-economische onevenwichten. Onder macro-economisch onevenwicht wordt dan verstaan: "elke trend die macro-economische ontwikkelingen in de hand werkt, welke een ongunstige invloed kunnen uitoefenen op de goede werking van de economie van een lidstaat dan wel van de Economische en Monetaire Unie of van de Unie als geheel". De focus van de aanbevelingen ligt met andere woorden op die elementen in de socio-economische ontwikkeling die als zaken van gemeenschappelijk belang kunnen worden begrepen.

Een laatste element dat ook door vicevoorzitter Dombrovskis in de verf is gezet betreft de prioriteiten van de Commissie-Juncker.

Een aantal thema's die eerder in de aanbevelingen werden genoemd, worden in 2015 niet meer expliciet op het niveau van de aanbevelingen vermeld. Ze worden soms nog in de overwegingen of het landenspecifieke rapport vermeld. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn. Dat een bepaald element zou verdwijnen, betekent echter niet altijd dat het niet langer van belang zou zijn of dat er dusdanige vooruitgang is geboekt dat het probleem van de baan is. Eén van de redenen kan ook zijn dat de Commissie heeft geoordeeld om het probleem niet meer op het niveau aan de aanbevelingen aan te nemen omdat ze dat elders wil aankaarten. De Commissie wil optimaal gebruik maken van haar verschillende coördinerende en legislatieve bevoegdheden. Die gaan verder dan het semester. De Commissie-Juncker heeft bij haar aantreden duidelijk gemaakt wat de prioriteiten zijn. Een aantal zaken die eerder in het kader van het semester aan bod kwamen, zullen een centrale plaats krijgen binnen die prioriteiten. Dat geldt bijvoorbeeld voor de energie-unie en de digitale eengemaakte markt.

De Commissie werkt aan een nieuwe governanceprocedure om de implementatie van de energie-unie mogelijk te maken. Het energiedebat omvat meer dan louter macro-economische elementen. Er spelen ook bevoorradingzekerheids- en geostrategische overwegingen in mee. Men wil het daarom in een omvattend kader vatten. Het governancekader van die nieuwe energie-unie is het meest geschikte kader om energie- en klimaatbeleid in onder te brengen. Er zal daar waarschijnlijk meer informatie over zijn in september 2015 wanneer vicevoorzitter Sefcovic in België die zaken komt toelichten. Dat betekent echter niet dat energie- en klimaatbeleid niet meer worden opgevolgd in het kader van het semester. Daar waar

er een macro-economische impact is van het gevoerde beleid (bijvoorbeeld op de concurrentiekracht van de economie in haar geheel of van bepaalde economische sectoren) worden het energie- en klimaatbeleid ook in het kader van het semester verder opgevolgd. In de landenspecifieke aanbevelingen zitten minder verwijzingen naar het energiebeleid om op die manier meer ruimte te bieden voor die prioriteiten die niet in de andere coördinatieprocedures aan bod komen.

Het tweede deel gaat over België en Vlaanderen.

Voor wat betreft de beslissingen in het kader van de begrotingscoördinatie en het Stabiliteits- en groeipact nam de Commissie in november 2014 een advies over de ontwerpbegroting 2015 aan. Dat is toen niet onopgemerkt voorbij gegaan aangezien België tot de reeks van zeven landen behoorde die zich volgens de Commissie in de gevarezone bevonden. Net als Frankrijk, Italië, Portugal, Oostenrijk, Malta en Spanje, werd België beschouwd als een lidstaat die het risico liep de regels van het Stabiliteits- en groeipact te schenden. Voor wat Frankrijk, Italië en België betrof, gaf de Commissie meteen mee dat ze begin maart 2015 een nieuwe evaluatie plande van de budgettaire toestand, in het licht van:

- de finale begroting voor 2015, zoals aangenomen door het parlement;
- meer uitgewerkte hervormingsplannen;
- nieuwe macro-economische projecties.

Tussen november 2014 en maart 2015, hebben die drie lidstaten inderdaad hun begroting verder verfijnd en gefinaliseerd en hebben ze meer details verschaft over de hervormingsplannen die ze beoogden. Begin maart 2015 is de Commissie naar buiten gekomen met een nieuwe evaluatie op basis van de laatst beschikbare gegevens.

Voor Frankrijk is er de aanbeveling gekomen om de tekorten weg te werken tegen 2017 met een aantal tussentijdse objectieven. Voor 2015 wordt er een structurele balansverbetering gevraagd van 0,5 percent op het bruto binnenlands product (bbp). Dat wordt aan elke lidstaat gevraagd. Vanaf 2016 wordt dit specifiek voor Frankrijk 0,8 percent bbp en in 2017 0,9 percent bbp structurele balansverbetering.

De Belgische situatie verschilt echter van de Franse. Er is voor België geen buitensporige tekortenprocedure opgestart. Voor België lag het probleem bij de evolutie van de schuld. In Frankrijk ging het over een klassiek overheidstekort. België was meer te vergelijken met Italië. Er werd beslist een rapport op te maken op basis van artikel 126 (3) van het Stabiliteits- en groeipact. Dit is de eerste fase van een buitensporige tekortenprocedure. Voor beide landen was het meteen ook de laatste fase. Na een beoordeling werd immers beslist de procedure niet voort te zetten. De redenering die de Commissie toen hanteerde is nog steeds dezelfde. Omdat niet alle elementen ervan altijd even goed begrepen worden licht de spreker één en ander nog even toe.

In een artikel 126 (3)-rapport worden het tekortcriterium en het schuld criterium onderzocht. Voor België is sinds 2014 het schuld criterium de grootste uitdaging. Weliswaar kan met betrekking tot het tekortcriterium ook worden vastgesteld dat België prima facie de regels van het Stabiliteits- en groeipact lijkt te overtreden. België boekte immers een tekort van 3,2 percent voor 2014. Bij nader inzien echter werden drie zaken vastgesteld in het artikel 126 (3)-rapport:

- het gaat hier over een minimale overschrijding;
- die overschrijding wordt bij ongewijzigd beleid al in 2015 rechtgezet;
- de overschrijding kan uitzonderlijk worden genoemd omdat ze het gevolg is van een aantal methodologische veranderingen in het Europese Systeem van de Nationale Rekeningen, in het bijzonder de overgang naar ESR 2010 en de manier waarop een aantal overheidsinvesteringen geboekt werden.

Die wijzigingen, ingevoerd in oktober 2014, hebben een impact van ongeveer 0,3 percent op de cijfers van 2013 en er wordt vanuit gegaan dat het niet over een intrinsieke verslechtering van de financiële positie van de Belgische overheden gaat, maar veeleer om een louter boekhoudkundige wijziging van het moment waarop bepaalde uitgaven worden geboekt. De regels van Eurostat verplichten overheden niet uitgaven voor een bepaald infrastructuurproject in één jaar te boeken. Afhankelijk van de bepalingen van het contract kan dat over de levensduur van het actief. Voor het tekortcriterium werd geoordeeld dat het om een kleine en uitzonderlijke overschrijding ging. Het was niet aangewezen om op basis van dit criterium een procedure te openen.

Het tweede criterium dat moet worden getoetst is de evolutie van de openbare schuld. Vanaf 2011 werd het schuld criterium geoperationaliseerd. De algemene regel is dat het verschil tussen de schuldratio en de 60 percent referentiewaarde dient te verkleinen met één twintigste per jaar.

Voor die landen die, zoals België, in 2011 het voorwerp waren van een buitensporige tekortenprocedure werd in een transitieperiode voorzien. Gedurende die transitieperiode wordt een technische vertaling gemaakt naar de vraag of het structurele tekort voldoende wordt afgebouwd opdat aan het einde van de transitieperiode (voor België is dat 2016), de schuldratio aan de vereiste snelheid zou dalen indien de inspanning wordt aangehouden. Het schuld criterium wordt hier omgerekend naar een structurele saldoverbetering die moet worden aangehouden opdat, aan het einde van de transitieperiode, de schuldratio zich op een voldoende steil neerwaarts pad bevindt.

België wordt in de transitieperiode met twee eisen geconfronteerd. Om aan het schuld criterium te voldoen moet België in 2014 een verbetering in structurele termen hebben van 0,7 percent bbp. In werkelijkheid was het structurele saldo voor 2014 negatief ten belope van 0,1 percent bbp. Strikt genomen is de vereiste inspanning, wat dit tweede criterium betreft, dus niet geleverd. Er is echter geen automatisme in de procedure. De Commissie dient bij de beoordeling 'alle relevante criteria' in rekening te brengen. Er worden er een drietal in het bijzonder in het rapport toegelicht:

- de progressie naar de middellangetermijndoelstelling;
- de structurele hervormingen;
- de economische omgeving.

De vooruitgang naar de middellangetermijndoelstelling is een belangrijk criterium aangezien daarin de schuldproblematiek al voor een stuk vervat is. Deze doelstelling is meer eisend als de schuld hoger is.

Er zijn daarvoor twee meetinstrumenten: de verbetering van de structurele balans en de uitgavenbenchmark.

Bij tegenstrijdige resultaten mag de Commissie daaraan een globale evaluatie koppelen. Voor België werd een afwijking vastgesteld van het traject voor 2014 maar het traject voor 2015 ligt in de lijn van de gevraagde inspanning.

Over de structurele hervormingen was er een communicatie in januari 2015. Als het gaat om belangrijke structurele hervormingen met een positieve impact op de budgettaire positie op de lange termijn, dan wordt daar rekening mee gehouden bij de evaluatie van de cijfers. Voor België zijn er een aantal brieven waarin een aantal structurele hervormingen werden gepreciseerd. Het oordeel is over het algemeen gunstig. Er zijn structurele hervormingen die wel degelijk een verschil zullen maken op de lange termijn. Dit gaat in de eerste plaats over de hervorming van de pensioenen. In mindere mate gaat het over de hervorming van de concurrentie-

kracht. In het rapport blijft men kritischer over het uitblijven van een fundamentele belastinghervorming. Het oordeel is gematigd positief.

Tot slot wijst de Europese Commissie in haar artikel 126 (3)-rapport ook op het uitzonderlijke economische klimaat dat zich laat kenmerken door lage groei en lage inflatie.

Neemt men die verschillende overwegingen mee in de globale beoordeling dan begrijpt men waarom in deze fase werd beslist om geen verdere stappen in de procedure te zetten voor het niet respecteren van het schuld criterium.

Naast de beoordeling van het budgettaire luik in het kader van het Stabiliteits- en groeipact is er ook de zogenaamde macro-economische onevenwichtenprocedure.

Bij de beslissingen over de macro-economische onevenwichtenprocedure blijft België op dezelfde plaats in de Europese ranking. België blijft kampen met macro-economische onevenwichten die verdere opvolging en actie vereisen. Het zit in dezelfde positie als Nederland, Roemenië, Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Dit is gunstiger dan Duitsland en Hongarije op de tweede rij; Ierland, Spanje en Slovenië op de derde rij; en Kroatië, Bulgarije, Frankrijk, Italië en Portugal op de vierde rij. Daar is er een specifieke opvolging. Die landen hebben een Europese rapportageplicht waaraan België momenteel nog niet aan onderworpen is. Er is nog geen land waar de macro-economische onevenwichtenprocedure formeel is geïnitieerd.

De macro-economische onevenwichten voor België hebben betrekking op de concurrentiekracht van de goederenexport. De Commissie beveelt daar aan om de kostenfactoren verder onder controle te houden om zo de werkgelegenheid in de exporterende sectoren op peil te houden. Het energievraagstuk zal daarin een belangrijke rol blijven spelen. In het rapport werd ook de wenselijkheid van een tax shift uitgedrukt. Het is één van de belangrijke kostenfactoren.

Er was een formele communicatie van de Commissie aan de Raad en het Europees parlement. Daarin kunnen de beslissingen worden teruggevonden. Voor Finland werd een artikel 126 (3)-rapport opgesteld. Voor het Verenigd Koninkrijk, dat al verder in de procedure is, werden maatregelen genomen met een aanbeveling aan de Raad. Het is geen land van de eurozone. Er kunnen dus weinig maatregelen aan worden gekoppeld. Er zijn 26 sets van landenspecifieke aanbevelingen. Die gelden niet voor Cyprus en Griekenland om overlap met de adjustment programmes te vermijden. Er is één set van aanbevelingen aan de eurozone. Die zal in de toekomst misschien een belangrijkere rol spelen. Een week later werden technische documenten gepubliceerd, namelijk de evaluatie van de stabiliteits- en convergentieprogramma's.

Bij de landenspecifieke aanbevelingen met betrekking tot het budgettaire dient te worden vermeld dat voor het eerst in vijf jaar er een aantal landen ontsnapt zijn aan aanbevelingen over publieke financiën. België is daar echter niet bij. Met betrekking tot die eerste aanbeveling over het budgettaire moeten een drietal zaken worden aangestipt die voor Vlaanderen in het bijzonder van belang zijn. Vooreerst wordt er gevraagd naar budgettaire aanpassing van ten minste 0,6 percent van het bbp voor het geheel van de lidstaat. Vlaanderen zal daar uiteraard ook zijn steentje toe moeten bijdragen. Daarnaast geeft de Commissie ook aan dat de geïnitieerde pensioenhervormingen moeten worden voortgezet. Het is eigenlijk beter hier te spreken over een hervorming van de eindeloopbanen en uiteraard heeft ook Vlaanderen op dat vlak belangrijke bevoegdheden. Tot slot wordt er ook gerefereerd aan de noodzaak van een afdwingbare verdeling van begrotingsdoelstellingen over alle overheidsniveaus.

De spreker licht de drie elementen kort toe.

De Commissie beveelt een budgettaire inspanning in structurele termen van 0,6 percent bbp aan voor België als geheel. Concreet betekent dit dat België de budgettaire aanpassing waartoe het zich verbindt in het laatst ingediende stabiliteitsprogramma zal moeten waarmaken. In het stabiliteitsprogramma wordt een structurele saldoverbetering van jaarlijks 0,7 percent bbp als doelstelling vooropgesteld voor de periode 2015, 2016 en 2017. Vervolgens is de nominale inspanning die nodig is om die structurele verbetering te realiseren in het licht van de huidige conjunctuurprojecties hiervan afgeleid.

In haar evaluatie van het stabiliteitsprogramma werkt de Commissie echter in de omgekeerde richting. Ze neemt de afgeleide nominale verbeteringsdoelstellingen zoals die in het stabiliteitsprogramma worden vastgelegd als startbasis en leidt de geplande verbetering van het structurele saldo hiervan af door er de cyclische component van af te trekken. De berekening van die cyclische component gebeurt op basis van een gemeenschappelijke methode die geldt voor alle lidstaten. De assumpties die eraan ten grondslag liggen kunnen verschillen van de vooronderstellingen die het Planbureau maakt bij de berekening van de cyclische component, waardoor de raming van de conjuncturele impact door de Commissie kan verschillen van de Belgische. Dat is dit keer ook het geval.

Dat verklaart het verschil tussen de geplande verbetering van de structurele balans die in het stabiliteitsprogramma als doelstelling wordt vooropgesteld en de geplande verbetering waar de Commissie na herberekening op uitkomt. Daar waar het Belgische stabiliteitsprogramma een geplande structurele verbetering van 0,7 percent vooropstelt, komt de Commissie na herberekening uit op 0,6 percent bbp, maar in feite gaat het dus over twee verschillende berekeningswijzen van dezelfde inspanning. Er is dus geen marge. De geplande verbetering zal met andere woorden integraal moeten worden gerealiseerd indien men de aanbeveling wenst op te volgen.

Voor 2015 is volgens de vooruitzichten van de Commissie de structurele verbetering van 0,6 percent nog niet gerealiseerd. De Commissie gaat voorlopig uit van 0,5 percent bbp. Dit heeft onder meer te maken met:

- het feit dat het Belgische stabiliteitsprogramma uitgaat van een sterke verbetering van het saldo van de lokale overheden in 2015, waar de Commissie minder optimistisch is;
- het feit dat tijdens de recente begrotingscontrole nogal optimistisch wordt vooruitgelopen op de positieve begrotingsimpact van een aantal maatregelen om starterjobs en de jobcreatie van kmo's te bevorderen;
- een aantal bijkomende uitgaven van de afgelopen begrotingscontrole worden in het stabiliteitsprogramma als eenmalig beschouwd, terwijl die als structureel worden beschouwd door de Commissie.

Voor 2016 is er een groter verschil, aangezien het bij de Commissie om projecties bij ongewijzigd beleid gaat en dus enkel werkt met in het parlement goedgekeurde maatregelen. Er zijn met andere woorden nog bijkomende maatregelen nodig om de doelstellingen te halen.

De tweede opmerking heeft te maken met de pensioenhervorming. Er is daar een substantiële vooruitgang maar die is nog niet voltooid.

Er is in de eerste plaats werk gemaakt van de vervroegde uittredingstelsels. Er ligt intussen ook een wetsontwerp klaar over het optrekken van de pensioenleeftijd. Bij de bespreking van de voorstellen tot aanbeveling door de Commissie was dit overigens nog een punt van discussie. In haar oorspronkelijke formulering van de aanbevelingen had de Europese Commissie het over een voornemen om de pensioenleeftijd op te trekken. België wees er op dat er een wetsontwerp klaarlag.

De Commissie heeft dan zijn bewoordingen aangepast in de finale versie van de aanbevelingen die is aangenomen door de Raad.

De stappen die in het pensioendossier zijn genomen zijn belangrijke stappen die uiteraard zullen bijdragen tot het gezond maken van de publieke financiën op de middellange termijn. Om op lange termijn de stabiliteit van het systeem te garanderen is echter een bijkomende hervorming nodig, die maakt dat het systeem tegelijkertijd zekerheid en stabiliteit garandeert en toch gepast kan inspelen op demografische of economische ontwikkelingen, zoals de verhoging van de levensverwachting of veranderingen in de economische afhankelijkheidsratio. Het is belangrijk dat een systeem gelijktijdig stabiel is en flexibel kan zijn zodat de duurzaamheid van het systeem op de lange termijn gegarandeerd is. Het zogenaamde 'puntensysteem' waar momenteel aan wordt gewerkt, gaat in die richting.

Er is nog een tweede reden waarom de pensioenhervorming voor Europa niet voltooid is. In de overwegingen bij de aanbevelingen wordt opgemerkt dat de stimulansen om werkgelegenheidskansen van oudere werknemers te ondersteunen bescheiden blijven en dat de pensioenhervormingen vergezeld moeten worden van werkgelegenheidsbevorderende maatregelen en arbeidsmarkthervormingen die actief ouder worden in de hand werken. Daarbij denken de diensten van de Commissie natuurlijk aan de maatregelen die worden genoemd in de werkbaar werkdiscussies (loopbaansparen, flexibele werkuren enzovoort) maar ook aan maatregelen aan vraagzijde en aan de begeleiding van oudere werkzoekenden. Dat gaat over regionale, Vlaamse bevoegdheden zoals het doelgroepenbeleid voor ouderen en de rol en de capaciteit van de arbeidsbemiddelaar en andere instanties die de inschakeling van ouderen op de arbeidsmarkt beogen te bevorderen.

Het doelgroepenbeleid voor ouderen wordt toegespitst op de groep boven 55. Het klopt dat er in de groep tot 55 jaar de afgelopen jaren werkzaamheidswinsten zijn geboekt. Vanuit Europees perspectief echter blijft de werkzaamheid van de hele groep Vlaamse ouderen (vanaf 50+) zeer laag. Met 57,5 percent voor de groep tussen 50 en 64 scoort Vlaanderen beter dan een aantal mediterrane en Oost-Europese landen zoals Griekenland, Spanje, Portugal, Hongarije en Roemenië, maar beduidend slechter dan de drie grootste buurlanden (Duitsland: 70 percent, Frankrijk: 57,7 percent en Nederland: 67,3 percent) en ook minder dan gemiddeld in de EU.

Bij de ratio tussen de werkzaamheid van 50-plussers en de werkzaamheid van de leeftijdsgroep tussen 25 en 50, ziet men dat die in Europees perspectief opvallend hoog ligt in Vlaanderen wat er op wijst dat 50-plussers wel degelijk met specifieke barrières te kampen hebben op de Vlaamse arbeidsmarkt, meer dan dat bijvoorbeeld het geval is in de buurlanden. De ratio in Nederland is 1,2; in Duitsland 1,1 en in Vlaanderen 1,5. Vlaanderen heeft met andere woorden een eigen rol te vervullen wil het de pensioenhervormingen die zijn ingezet op het federale niveau ondersteunen met maatregelen die de vraag naar oudere werkzoekenden ondersteunen en met maatregelen die de begeleiding van oudere werkzoekenden naar werk maximaal faciliteren. Vlaanderen heeft daar natuurlijk ook zelf alles bij te winnen.

Het laatste punt heeft betrekking op de afdwingbare verdeling van de begrotingsdoelstellingen over alle overheidsniveaus. Dat is een controversieel punt, maar is niettemin belangrijk in het licht van de geloofwaardigheid van België als Europese partner. De Commissie spreekt in dat verband van beperkte vooruitgang. Er werd akte genomen van het samenwerkingsakkoord van eind 2013 betreffende begrotingscoördinatie, een samenwerkingsakkoord dat er slechts moeizaam is gekomen in het kader van de omzetting van het zogenaamde 'fiscal compact' dat België mee heeft ondertekend. Er wordt echter ook vastgesteld dat dat samenwerkingsakkoord nog niet heeft geleid tot bindende afspraken over de verdeling

van de begrotingsinspanningen. Er is wel een akkoord over het bereiken van een structureel evenwicht tegen 2018 en er werd akte genomen van dat akkoord in het Overlegcomité. Er is echter in het stabiliteitsprogramma niet in een bindende verdeling van de inspanningen per overheidsniveau voorzien. De begrotingstrajecten van individuele regio's en gemeenschappen blijven ten dele indicatief en zijn opgemaakt in nominale termen, terwijl het programma als geheel haar doel in structurele termen definieert. Dit komt de geloofwaardigheid van het globale engagement dat België ten aanzien van zijn Europese partners aangaat niet ten goede. Europa houdt zich niet bezig met de wijze van organisatie van het Belgische huishouden. Dat gebeurt wel als dat structurele huishouden het engagement van België dreigt te ondermijnen.

De tweede aanbeveling ging over de belastinghervorming. Dit is een aanbeveling die kan rekenen op een blijvende mediabelangstelling. De Commissie wordt daarbij af en toe opgevoerd als getuige à charge of à decharge. De Commissie pleit niet zomaar voor een belastingverschuiving maar veeleer voor een globale belastinghervorming die het stelsel evenwichtiger, billijker en transparanter moet maken. Dat doet ze in het licht van een drietal vaststellingen.

Ten eerste stellen we vast dat de belastingdruk hoog ligt en onevenwichtig is verdeeld. Ze ligt voornamelijk op arbeid. Ten tweede stellen we vast dat België zich kenmerkt door een soort van nichefiscaliteit met veel uitzonderingen op de bestaande regels. Die nichefiscaliteit is terug te vinden in de personenbelasting, de vennootschapsbelasting en de btw. In de personenbelasting gaat het over de fiscale uitgaven voor hypotheek en pensioenen. Voor de vennootschapsbelasting heeft het betrekking op de aftrek voor risicokapitaal (de notionele interestaftrek), verlaagde tarieven voor kleine en middelgrote ondernemingen en versnelde afschrijvingsregelingen. In de btw gaat het over de vele verlaagde tarieven. Voor die uitzonderingen zijn er soms goede redenen maar ze hebben een hoge budgettaire kost van 6,8 percent van het bbp. Ze werken verstoring omdat de leesbaarheid van het systeem wordt bemoeilijk waardoor misbruik gemakkelijker wordt en buitenlandse investeerders vaak niet weten waar ze aan toe zijn.

Een derde kenmerk zijn de lage milieubelastingen. De inkomsten uit milieubelastingen bedragen slechts 4,8 percent van de totale belastinginkomsten, terwijl dit in de EU gemiddeld 6,1 percent is. België staat op de voorlaatste plaats in de ranking van alle lidstaten. Het impliciete belastingtarief voor energie ligt ook ver onder het EU-gemiddelde. Er zijn bovendien belastingsubsidies die schadelijk zijn voor het milieu en die verkeerde prijssignalen uitzenden over de gevolgen van activiteiten en gedrag op het milieu. Een voorbeeld is de gunstige fiscale behandeling van bedrijfswagens in de personenbelasting.

De aanbeveling stelt voor om de belastinggrondslag te verbeteren en om de inefficiënte aftrekregelingen af te schaffen. Dit betekent niet dat ze allemaal in één keer moeten worden afgeschaft, maar wel dat ze moeten worden beoordeeld op hun effectiviteit en dat men zich de vraag moet stellen of de beoogde doelstellingen van de verlaagde tarieven niet op een andere minder budgettair bezwarende manier kunnen worden bereikt.

Het verlichten van de belastingdruk op arbeid gaat over de tax shift. De Commissie stapt niet mee in de manier waarop dit debat soms in België wordt gevoerd waar de 'Leitdifferenz' belasting op arbeid tegen belasting op kapitaal is. Voor de Commissie gaat het erom in welke mate een bepaald type belasting groeiverstorend is. Gezien de budgettaire inspanningen waar België en Vlaanderen voor staan, lijkt het weinig realistisch om een gevoelige daling van de totale belastingdruk op korte termijn te verwachten ook al kunnen er allicht nog efficiëntiewinsten worden geboekt. Om de groei te bevorderen en werkgelegenheid te creëren is het van belang dat het belastingsysteem in zijn geheel op een efficiënte manier is ontworpen. Dat

is natuurlijk een kwestie van evenwichten en een landenspecifieke aangelegenheid. Wat de Commissie daarbij aanreikt is de globale oriëntatie en, op technisch niveau, een aantal analyses die als inspiratiebron kunnen dienen. Zo zijn er het landenrapport, het diepgaand onderzoek van 2014 en de jaarlijkse rapporten over Taxation Trends in Europe. Doel is om aan te geven waar België staat in Europees perspectief en om te kijken waar er mogelijkheden zijn. Daarin zijn een aantal pistes voor verdere reflectie terug te vinden. Bijvoorbeeld over de mogelijkheid om de onroerende voorheffing verder te verhogen en de balans tussen transactionele belastingen en recurrente belastingen op vastgoed te herzien. Die balans zit zeer scheef. Het kan ook over de mogelijkheid gaan om via milieu- en energiebelastingen nieuwe inkomsten te genereren (bedrijfswagens, accijnzen op diesel, indexering van milieuheffingen). Er is de efficiëntiekloof in de indirecte belastingen die een stuk hoger ligt dan in de buurlanden door de vrij ruime toepassing van btw-vrijstellingen en verlaagde tarieven. Zo gemeten ligt deze efficiëntie lager dan het gemiddelde. Een andere piste voor reflectie is de vermoming van persoonlijke inkomsten als bedrijfsinkomsten die het gevolg is van de grote verschillen in de marginale belastingtarieven in de personenbelasting en de vennootschapsbelasting.

De derde aanbeveling gaat over de arbeidsmarkt. De aanbeveling over belastinghervorming moet in het licht van de opmerkingen over terugval van de arbeidsvraag worden gelezen. Het landenrapport staat daar iets langer bij stil. Dit wordt aan een analyse gekoppeld van de belastingwiggen voor verschillende types van gezinnen en verschillende inkomensniveaus. De belastingwiggen in België liggen beduidend hoger dan gemiddeld voor alle recurrent gebruikte gezinstypes. Dat weegt vanzelfsprekend op de vraagzijde in de vorm van een lagere jobcreatie.

Belastingen hebben ook hun effect op de aanbodzijde. In de interactie met uitkeringsstelsels worden de financiële prikkels om toe te treden tot de arbeidsmarkt erdoor afgezwakt. Dan hebben we het over de werkloosheidsvallen. De analyse van het fenomeen door de Commissie is door sommigen bekritiseerd. Men stelde dat de onderzochte situatie niet meer volledig actueel is en dat er maatregelen zijn genomen die niet worden meegenomen in de analyse. Die kritiek is ten dele terecht: de analyse in het Belgische landenrapport betreft de situatie in 2013 wat betekent dat niet alle laatste hervormingen (bijvoorbeeld met betrekking tot de werkbonus) reeds zijn meegenomen. Dat wordt ook erkend in de tekst van het landenrapport zelf. Anderzijds houdt het globale plaatje ook met de laatste cijfers stand. Dat globale plaatje is iets genuanceerder dan wanneer het over belastingwiggen gaat. Er wordt vastgesteld dat werkloosheidsvallen voor eenverdienersgezinnen relatief klein zijn in vergelijkend perspectief. Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders echter blijven ze zeer groot. Daar lijken gerichte maatregelen aangewezen. De Commissie brengt ook de notie doelgroepen ter sprake en roept op tot een ambitieus doelgroepenbeleid om de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren.

Doelgroepenbeleid mag in de ruime zin van het woord begrepen worden en niet enkel vernauwd worden tot de RSZ-kortingen voor bepaalde types van werknemers die recent zijn geregionaliseerd. Eigenlijk is het verbazend te zien welke scores België en Vlaanderen nog halen inzake globale werkzaamheidsgraad, als men bedenkt hoe laag de werkzaamheidsgraden van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt liggen zoals ouderen, jongeren en vooral laaggeschoolde jongeren en mensen met een migratieachtergrond.

Om zicht te krijgen op waar de problemen precies zitten, dient men te kijken naar de ratio's tussen de werkzaamheidsgraden van deze groepen en de werkzaamheidsgraden van hen die niet tot die categorieën behoren. Die ratio's liggen voor Vlaanderen soms een heel stuk onder die van andere regio's of lidstaten wat op een samenspel wijst van structurele problemen die iedereen op de arbeidsmarkt treffen en specifieke barrières voor bepaalde groepen. Oplossingen vergen een aangepast

beleid aan specifieke groepen. Dan wordt opnieuw naar aanbod- en vraagzijde gekeken en naar die factoren die beide dimensies beter op elkaar kunnen doen inhaken. Het komt er dan op aan om de startpositie van jongeren te verbeteren, om de vraag naar jonge arbeidskrachten te ondersteunen en om de begeleiding naar werk optimaal te organiseren en te blijven organiseren doorheen de loopbaan.

De startpositie verbeteren, betekent in de eerste plaats inzetten op de strijd tegen vroegtijdig schoolverlaten. De Vlaamse cijfers over het aandeel vroegtijdige schoolverlaters gaan in de goede richting. Vroegtijdige schoolverlaters hebben het in Vlaanderen nog moeilijker dan in veel andere lidstaten om aan de bak te komen op de arbeidsmarkt. Dat is een gevolg van de vraagzijde van de economie en de de-industrialisatie. De spreker roept op om de maatregelen die hun effectiviteit in andere lidstaten hebben bewezen, op zijn minst in overweging te nemen. Dit gaat bijvoorbeeld over monitoring van spijbelgedrag en ander gedrag waarvan geweten is dat het indicatoren zijn van een verhoogd risico op schooluitval. Er is nog veel werk aan de monitoring op schoolniveau waarbij de gegevens ter beschikking worden gesteld van alle betrokkenen om hun betrokkenheid te vergroten. Er kunnen alternatieven worden aangereikt voor zittenblijven. De Directie-generaal Onderwijs en Cultuur reikt in dat opzicht interessante best practices aan. Ook flexibele leerwegen waarbij minder binair over de toekomst van een kind wordt beslist, kunnen helpen om vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan. Hij zou ook de structuren van het onderwijs bekijken. Een ander voorbeeld is de invoering van de kwalificatieplicht. In Nederland geeft dat vrij goede resultaten. In België heeft men via de inschakelingsuitkering iets gelijkaardig willen invoeren. Dat kan positieve effecten hebben. Anderzijds bestaat ook het risico dat door de uitkeringen afhankelijk te maken van de kwalificatieplicht bepaalde groepen volledig van de radar verdwijnen en dat er niet meer vroegtijdig tegen werkloosheid kan worden opgetreden. Het grote verschil tussen België en Nederland is de monitoring. In Nederland hebben de scholen, gemeentelijke besturen en de werkgevers een verantwoordelijkheid in de opvolging van hen die nog niet aan hun kwalificatieplicht hebben voldaan. In België is er niet in een dergelijk opvolgingssysteem voorzien.

De laatste aanbeveling betreft de voornamelijk federale concurrentiekracht. De Commissie erkent dat de maatregelen die genomen zijn vruchten beginnen af te werpen. Ze erkent ook dat de doelstelling van de wet van 1996 de juiste is. In de analyse worden een aantal pistes aangegeven om die wet meer operationeel te maken. Het federale regeerakkoord gaat de goede richting uit, maar er ontbreken een aantal zaken, zoals een reflectie over hoe er op de verschillende niveaus van onderhandelingen flexibiliteit ingebouwd kan worden.

De voorstellen van de Commissie zijn tussen 27 en 29 mei 2015 besproken in de vier bevoegde raadscomités. Elk comité is bevoegd voor specifieke thema's in de aanbevelingen. De comités coördineren het multilateraal overleg en geven hun adviezen door aan de Raad. Voor België waren er een aantal amendementen ingediend op de overwegingen bij de voorstellen tot aanbevelingen. Het amendement over de pensioenhervorming werd aanvaard: de Commissie erkent dat de verhoging van de pensioenleeftijd intussen een feit is. De geamendeerde ontwerpaanbevelingen zijn intussen goedgekeurd door de EPSCO-raad. Ze zullen nog door de Europese Raad worden goedgekeurd. De formele aanneming is gepland voor de Ecofinraad in juli 2015.

2. Discussie

Matthias Diependaele krijgt bij de aanbevelingen altijd het gevoel dat het één na het ander wordt aangepakt. In de politiek kan niet alles in één keer worden gewijzigd. Het algemeen beeld dat hij krijgt, is dat de verandering in gang is gezet. Hij vindt het zeer positief dat de Europese Commissie geplande veranderingen gaat

meenemen in de prospecties. Op andere punten doet ze dat niet en dat vindt hij vreemd. Waarschijnlijk heeft dat te maken met de graad van concretisering.

Er verscheen tijdens de vergadering van deze commissie een artikel op de website van De Standaard over een ander OESO-rapport dat bevestigt dat de loonkost per eenheid product in België het sterkst daalt van alle OESO-landen. Voor de concurrentiekracht kan 1,1 percent op 3 maand tijd wel tellen. Daar is die verandering wel degelijk ingezet.

Zijn de cijfers van de implementatiegraad voor België alleen beschikbaar? Een vergelijk met het verleden is ook altijd interessant. Het is goed dat Europa de ESR-problematiek erbij neemt met betrekking tot de schuld.

De drie voorbeelden van structurele hervormingen die een gunstige evolutie geven, vindt hij positief. De fundamentele belastinghervorming zal inderdaad nog veel werk vragen. In de recente studie van Ernst & Young was de fiscale rechtszekerheid één van de centrale thema's. Dat is het grote risico bij het ingrijpen in de fiscaliteit. Als er wordt ingegrepen moet het grondig gebeuren. De vraag om hervormingen is terecht en de ambitie om het te doen is er. De manier van aanpakken moet goed worden bekeken. Door de staatsstructuren zijn er soms spillovereffecten. Er moet daarvoor worden opgelet.

Hij gaat akkoord met het standpunt over de werkgelegenheidsbevorderende maatregelen. De eerste stap is gezet. De andere moeten nu volgen zoals werkbaar werk, de hervorming van het doelgroepenbeleid enzovoort. De vooruitgang bij de groep van 55-plussers is significant. Er is nog meer nodig om de gewenste werkgelegenheidsgraad van 76 percent te bereiken.

Er werden nog nooit bindende afspraken over het Stabiliteitspact gemaakt binnen België. Hij heeft er geen probleem mee dat er enkel een aktename in het Overlegcomité was. Voor de Europese Commissie zal dat waarschijnlijk ook geen probleem zijn, zolang de afspraken nageleefd worden. Er is op regionaal niveau geen probleem, denkt hij, maar dat is er wel voor de gemeenten. Daar is er een bijkomend probleem omdat nog altijd niet geweten is waar de tekorten bij de gemeenten vandaan komen. De Nationale Bank zou dat onderzoeken, maar hij heeft daar niets meer van gehoord.

Peter Van Rompuy vraagt zich af of de gemiddelde impact van de nieuwe ESR-maatregelen in Europa groter of kleiner is dan in Vlaanderen. *Steven Engels* heeft daar geen idee van.

Peter Van Rompuy vraagt of hij goed begrepen heeft dat Europa zich niet met de interne Belgische huishouding zal bezighouden als België de beoogde 0,6 percent behaalt. Wat gebeurt er als België die 0,6 percent niet haalt?

Jan Bertels meende dat de Commissie-Juncker een vorm van een 'sociaal scorebord' wou maken. Dit is niet aan bod gekomen. Hoe wordt dat in de semesterdoelstellingen geïntegreerd?

Het nieuwe samenwerkingsakkoord voorziet dat er afspraken moeten komen. Dat is een nieuwigheid. De uitvoering van de 'wet' wordt hier door iedereen nagelaten. Hij neemt aan dat Europa daar de druk zal verhogen als iemand de afspraken niet zou nakomen.

Werd er gesuggereerd dat de uitzondering door de methodologische verandering in het kader van de ESR-problematiek en de opname van een extra tekort van 0,3 percent uitzonderlijk kan worden herhaald in 2016?

Hij begrijpt dat er met de aanbevelingen over de belastinghervorming niet moet worden gedraald. Er moet ook in Vlaanderen iets worden gedaan.

In verband met de doelgroepenmaatregelen blijft de Europese Commissie zeggen dat de Vlaamse Regering iets te streng is geweest met de 55-plussers.

De monitoring van vroegtijdige schoolverlaters in Nederland was voor hem een nieuw gegeven. Dat moet worden meegenomen.

Wat wordt er gesuggereerd om de werkloosheidsval voor alleenstaanden te verlagen? Nu is er al een groot armoederisico bij alleenstaande moeders. Hij neemt aan dat er niet wordt gesuggereerd om het armoederisico te verhogen.

Bij de discussies in de verschillende comités, was het mogelijk voor de lidstaten om te reageren. Zijn de deelgebieden daar tijdig bij betrokken geweest? Vroeger was dat een pijnpunt.

Björn Rzoska verwijst naar de uitspraak dat het geen verplichting is om een project op één jaar tijd in de begroting in te schrijven. Dit zou worden bepaald door het contract. Wat zijn de elementen in het contract die bepalen dat al de projecten nu vervroegd in de begroting moeten komen?

Over de structurele budgettaire aanpassingen is Europa van mening dat het waarschijnlijk niet voldoende is. De 0,6 percent wordt door België niet gehaald. Wat gaat er gebeuren als dit zich voordoet? Gaat er worden afgewacht? Als er in de begrotingsaanpassingen onvoldoende elementen zitten om de 0,6 percent te halen, hoe gaat Europa daarop reageren?

Er wordt blijkbaar door Europa streng toegekeken op de afdwingbare verdeling. Het gaat over de geloofwaardigheid van België als Europese partner. Het samenwerkingsakkoord houdt voor Europa dus in dat er afspraken moeten kunnen worden gemaakt tussen de verschillende overheden over wie welke inspanningen levert.

Willem-Frederik Schiltz wijst erop dat het voor het fiscale luik nog wat zoeken is mede door de complexe situatie in België. Een aantal elementen en groeisectoren die de Europese Commissie naar voor schuift zijn eerder Vlaams, terwijl de besparingen eerder federaal zijn. Na een tax shift zou dit omgekeerd kunnen zijn. Voor Vlaanderen worden de sectoren onderwijs, arbeidsmarkt, innovatie, valorisatie hoger onderwijs naar voor geschoven. Hij had verwacht op deze punten beter te scoren. Intussen werd toch het duaal leren gelanceerd, wordt voor het innovatielandschap in ambitieuze projecten voorzien, werden voor de valorisatie en de hervorming van het onderwijs de eerste stappen gezet. Misschien komt dit omdat over die deelthema's op het regionale niveau niet zo veel werd overlegd.

Er schort nog één en ander aan de concurrentiekracht. Er zijn in België veel drempels om tot diensten toe te treden. Het rapport meldt dat de Belgische dienstenbedrijven de bijkomende diensten vooral uit het buitenland halen. Dat moet worden verbeterd. Heeft de Commissie daar een zicht op? Heeft dat alleen met verguningslasten te maken? Of is het een gevolg van vestigingsbeleid?

De loonkostinnovatie krijgt onvoldoende innovatie-output. Er is te weinig omslag naar valorisatie en economische rendabiliteit. De hervorming van het economische en innovatie-instrumentarium kan daar een belangrijk element in zijn, maar het is een domein waar hervormingen pas na een aantal jaren resultaat opleveren. In welke mate is met die tijdshorizon rekening gehouden of kan daar rekening mee worden gehouden?

Bij de investerings- en begrotingsregels was hij verrast over de ruimte die er bij de toepassing van de ESR-regels zou zijn. Voor grote infrastructuurwerken is het moeilijk ze in de begroting in te schrijven zonder dat dit tot grote scheeftekkingen leidt. Hij begrijpt dat er een streng toezicht op de begroting nodig is. Het wordt wel moeilijk als de Europese Commissie zegt dat er gezorgd moet worden voor omstandigheden voor een belangrijke structurele groei. Er zijn infrastructuurele aanpassingen nodig om groei te faciliteren. Als bij een inhaaloperatie op een moment van lage interesten, het moeilijk wordt om over een afschrijvingstermijn uit te spreiden, dan lijkt het alsof het nodige stringente toezicht, de economische groei dreigt te remmen. Wat zijn de inzichten hierover? Vlaanderen heeft hierover bij de Commissie een position paper ingediend. Wat was het resultaat?

Steven Engels verduidelijkt dat in de mate van het mogelijke alle reeds doorgevoerde hervormingen worden meegenomen in de berekeningen. Er wordt gewerkt met een no policy changescenario. Dit betekent dat enkel die maatregelen in rekening worden gebracht die al in wetten zijn verankerd. Voor de pensioenhervorming werden in het laatste Ageing Report de maatregelen meegenomen die door de vorige Federale Regering werden genomen. Wegens tijdsgebrek is in de huidige berekeningen van de vergrijzingskosten nog geen rekening gehouden met de bijkomende maatregelen die de huidige Federale Regering heeft genomen. Er is in een procedure voorzien waarbij op verzoek van België dit soort maatregelen in de berekeningen kan worden opgenomen. Hij vermoedt dat dit verzoek er zal komen. Dan zal er een nieuwe berekening worden gemaakt van de vergrijzingskostenprojecties voor België. Die zullen ongetwijfeld gunstiger uitvallen.

De huidige versie van het Ageing Report houdt nog geen rekening met de laatste hervormingen maar is wel gestoeld op nieuwe demografische projecties. Die zijn iets gunstiger dan de voorgaande, waardoor de geschatte kost van de vergrijzing iets lager wordt ingeschat dan eerder het geval was. Dat is belangrijk omdat deze kost een parameter is die meespeelt in de berekening van de budgettaire middellangetermijndoelstelling voor België. Die ligt, samen met Luxemburg, het hoogst van alle lidstaten op 0,75 percent surplus van het bbp. Men mag uit de Belgische doelstelling echter niet afleiden dat het Stabiliteits- en groeipact geen met schulden gefinancierde investeringen toelaat. In het kader van het Stabiliteits- en groeipact, wordt voor landen die hun begroting op orde hebben een tekort van 0,5 percent van het bbp toegelaten. België behoort echter niet tot die categorie, wegens de hoge staatsschuld en de hoge verwachte vergrijzingskosten. België dient te streven naar een surplus van 0,75 percent op de middellange termijn. In feite gaat het hier zelfs nog om een onderschatting. De inspanning die België zou moeten leveren om op de middellange termijn de publieke financiën gezond te maken ligt volgens de Europese berekeningen nog hoger, maar er is in het verleden beslist om de maximale inspanning die van de lidstaten wordt geëist in het kader van het Stabiliteits- en groeipact te beperken tot 0,75 percent. De vraag stelt zich of de demografische projecties en pensioenhervormingen van de vorige en huidige Federale Regering voldoende zijn om onder die 0,75 percent te komen. Het antwoord lijkt bevestigend te zijn, maar verdere analyse is nodig om dat met zekerheid te kunnen zeggen. Andere maatregelen worden ook meegenomen van zodra die vastliggen en de impact ervan kwantitatief berekenbaar is. De hervormingen worden maximaal meegenomen op voorwaarde dat ze in wetteksten zijn omgezet en door het parlement zijn goedgekeurd.

Het rapport van de OESO bevestigt voor een deel de analyse van de Europese Commissie. De maatregelen die door de vorige en huidige regering werden genomen om de stijgende loonkosten te beheersen, beginnen vruchten af te werpen. Uiteraard moet de loonkostenproblematiek ook op sector- en bedrijfsniveau worden bekeken en mag men zich niet blind staren op het nationale aggregatieniveau. Er is daar nog werk te verrichten.

Voor de implementatiegraad van de aanbevelingen aan België van de voorbije jaren verwijst hij naar het landenrapport. Dat geeft per aanbeveling van de vorige cyclus, en zelfs per onderdeel van de aanbeveling, de score aan. Dergelijke analyse bestaat niet op regionaal niveau.

Het principe van rechtszekerheid dat door Matthias Diependaele werd aangehaald is uiteraard uiterst belangrijk. Rechtszekerheid wordt echter niet alleen ondermijnd door verandering, maar ook door een gebrek aan transparantie. Het Belgische belastingstelsel is organisch gegroeid met daarachter een complexe staatsstructuur. De transparantie is ver zoek, zowel voor de burger, binnenlandse bedrijven, als voor buitenlandse investeerders. De strekking van de aanbeveling over belastinghervorming is dat het momenteel verkiesbaar is om de zaak globaal te her bekijken en definitief de transparantie te vergroten en daardoor de rechtszekerheid te laten toenemen.

Het Europees Verdrag laat niet toe dat Europa zich moeit met de interne staatsstructuur van de lidstaten. De Europese Commissie is de hoeder van het verdrag en de afgeleide secundaire wetgeving. Er moet worden gewaakt over de aangegane engagementen van de lidstaten ten opzichte van Europa, maar in de eerste plaats ten opzichte van de andere lidstaten. An sich, interesseert de Commissie zich dus niet in de interne institutionele structuur van de lidstaten. Wanneer het institutionele echter de geloofwaardigheid van de aangegane engagementen ondermijnt, is dat wel een zaak van Europa. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer de begrotingsdoelstellingen of de klimaatdoelstellingen ter sprake komen. De engagementen die België in die domeinen aangaat worden niet vertaald in intra-Belgische afspraken met een bindend karakter waardoor hun geloofwaardigheid wordt ondermijnd. Ook hier speelt het principe van de rechtszekerheid zijn rol: de Europese partners moeten er op kunnen vertrouwen dat België zijn engagement nakomt. Er werd door een aantal sprekers gesteld dat er geen probleem is zolang de 0,6 percent maar gehaald wordt. Steven Engels is het daar niet helemaal mee eens. Zelfs als post factum de doelstellingen worden gehaald zonder daar vooraf bindende afspraken over te maken, dan nog blijft er een probleem. Hier moeten noties als rechtszekerheid en garanties voor de toekomst worden ingeroepen. Bindende afspraken hebben een belangrijke signaalfunctie aan de Europese partners en de markten. Het belangrijkste is dat de doelstellingen gehaald worden, maar ze moeten wel bindend worden vastgelegd om rechtszekerheid te bieden.

De verwijzing naar het sociale scorebord gaat over het gebruik van indicatoren voor de evaluatie van macro-economische onevenwichten. Dat scorebord heeft nu elf indicatoren. Van bij het begin waren er een aantal sociale en werkgelegenheidsindicatoren opgenomen in de hoofdindicatoren. Daarnaast was er een resem van secundaire indicatoren rond meer algemeen sociaal beleid. Die situatie is niet veranderd. De Commissie-Juncker en commissaris Thyssen in het bijzonder hebben aangedrongen op een fijnere lezing van de situatie in de verschillende lidstaten aan de hand van de twee scoreboards. Het hoofdscoreboard heeft een aantal indicatoren rond werkgelegenheid en sociaal beleid. De toegevoegde indicatoren, die niet beperkt zijn tot sociale zaken, worden nu intenser gebruikt. Daarvan is niet meteen een weerslag te vinden in de aanbevelingen aan België omdat de Commissie van oordeel is dat de belangrijkste hervormingsprioriteiten voor België elders liggen. De voorgestelde hervormingen werden beperkt tot de essentie. Er kan daarover altijd geargumenteed worden dat bepaalde elementen meer aan bod moeten komen dan andere. Op het niveau van de diensten van de Commissie worden die twee scoreboards samen genomen en zeer intens gebruikt. Indien men het totale pakket aan aanbevelingen in zijn geheel zou bekijken dan is die sociale dimensie duidelijk zichtbaar.

De handleiding voor ESR is opgesteld door Eurostat. Eurostat is een functioneel onafhankelijk directoraat-generaal binnen de diensten van de Commissie. In het

kader van het twopack werd overigens aan de lidstaten gevraagd iets vergelijkbaar te creëren en de functionele autonomie van de statistische diensten te vergroten, wat in sommige landen tot zeer hevige discussie leidde. In Griekenland bijvoorbeeld gaf de oprichting van een functioneel-onafhankelijke statistische dienst aanleiding tot beschuldigingen van landverraad aan het adres van de bevoegde ambtenaar. Functionele autonomie is met andere woorden een belangrijk principe waar de Commissie zich natuurlijk zelf ook aan wenst te houden.

De Eurostathandleiding geeft een aantal verduidelijkingen over wanneer investeringsuitgaven geboekt moeten worden. Het gaat om de toepassing van een klassiek boekhoudkundig principe. Een uitgave of inkomst wordt geboekt op het ogenblik dat er economische waarde wordt gegenereerd, vernietigd of overgedragen. Het blijft dus perfect mogelijk om infrastructuurwerken op te zetten en de inschrijving in de begroting te spreiden over de duur van de werken, maar niet over een nog langere periode zoals een particulier die een huis koopt. Als er bij de bouw van een autosnelweg contractueel wordt vastgelegd dat de waardeoverdracht gebeurt op het ogenblik van de oplevering van elk stuk, dan kan dit perfect in de tijd worden gespreid. Eurostat constateerde dat er in Vlaanderen een aantal rust- en ziekenhuizen zijn gebouwd waarbij de Vlaamse Regering zich van bij het begin bond aan de betaling onafgezien de eigenlijke oplevering. De Vlaamse Regering heeft zich daar gebonden en eigenlijk de begroting bezwaard op het ogenblik waarop het contract werd opgemaakt. Vandaar de wijzigingen in het tijdstip waarop de investeringsuitgaven dienden te worden geboekt volgens Eurostat.

Eurostat tracht een transparante boekhouding op te stellen van wat er op regionaal/nationaal niveau gebeurt. Die boekhouding moet vergelijkbaar zijn met andere lidstaten en met internationale normen. Europa mag geen boekhoudkundig eiland in de wereld worden. Het principe van accrual accounting dat de spreker toelichtte staat dan ook niet ter discussie. Anderzijds is het niet correct om te beweren dat Eurostat bij elk infrastructuurproject vraagt om alles in één jaar te boeken. Dat Eurostat dit zou vragen staat ook niet in de position paper van de Vlaamse Regering maar wordt wel keer op keer herhaald door verschillende regionale bewindvoerders en draagt niet bij tot een goed begrip van de eigenlijke spelregels.

De Commissie vraagt aan haar functioneel autonome boekhouder een transparant beeld te schetsen van de mate waarin een begroting is bezwaard. Eens dat beeld bekend is, is er marge om dat te interpreteren in het licht van de stabiliteits- en groeiregels. België is een mooie casus die aanduidt wat de marge is en hoe de Commissie die heeft willen gebruiken. Zoals gezegd leren ons de Eurostatcijfers dat in 2014 de Belgische begroting de referentiewaarde van 3 percent overschreed. Die overschrijding geeft vervolgens aanleiding tot een beoordeling door de Commissie waarbij wordt gekeken naar de grootte van de overschrijding, de duurzaamheid ervan en de omstandigheden waarin ze optrad. België zou zeer goed moeten weten wat de flexibiliteitsmarges zijn die gebruikt kunnen worden en hoe die worden gebruikt want precies in haar geval werden de interpretatiemarges maximaal aangewend en gaf de Commissie aan dat de boekhoudkundige herclassificatie door Eurostat van een aantal investeringen geen impact heeft op de financiële positie van Vlaanderen als regio en België als lidstaat. Er werd bij wijze van spreken 0,3 percent van de 3,2 percent afgetrokken waardoor België niet tegen een buitensporigetekortenprocedure aankijkt. Ook al kan de spreker geen garanties geven dat de Commissie haar interpretatieve marges telkens op dezelfde manier zal gebruiken in de toekomst, zou het vreemd zijn als een Commissie bij het begin van het mandaat, na talrijke verklaringen en toepassingen van die marge in dezelfde omstandigheden, morgen plots zou beslissen om anders te oordelen. Men mag zich met andere woorden verwachten aan een grote mate van continuïteit in de manier waarop de Commissie tekorten en schuldposities beoordeelt. Hij weet niet of er nog herclassificaties door Eurostat te verwachten zijn.

De regels van het Stabiliteits- en groeipact voorzien overigens ook in andere vormen van flexibiliteit. Zo bijvoorbeeld zijn er twee instrumenten (structurele balans en uitgavenbenchmark) om de middellange-termijndoelstelling te meten. Telkens er tegenstrijdige signalen komen vanuit die twee instrumenten, heeft de Commissie gekozen voor de meest flexibele oplossing.

De spreker wil duidelijkheid scheppen voor de leden van het Vlaams Parlement over welke discussies in dit verband nog lopen en welke zijn afgesloten.

De spreker is niet op de hoogte van verdere discussies tussen Vlaanderen en de Commissie of Eurostat over de principes van accrual accounting (meer bepaald over het tijdstip waarop investeringsuitgaven moeten worden geboekt).

Er is op het Europese niveau wel een discussie gaande over pps. Op de Raad van 8 mei 2015 werd er aangedrongen op verdere verduidelijking van de boekhoudregels met betrekking tot pps. De leden van de Raad vroegen expliciet naar een intensifiërend kader voor pps. De Commissie heeft een eerste rapport besteld. Dat rapport is beschikbaar. Er is daarin een paragraaf opgenomen waarin aangegeven wordt dat op vier basisprincipes verdergegaan moet worden in de verduidelijking van wat wel en niet kan met pps.

Een derde afgesloten discussie is, voor zover geweten, die over het inroepen van de investeringsclausule. In een communicatie van januari 2015 werden de voorwaarden voor het inroepen van de investeringsclausule opgelijst. De investeringsclausule betekent een tijdelijke afwijking van het traject naar de middellange-termijndoelstelling die binnen vier jaar moet worden goedge maakt. Zelfs als België een tijdelijke afwijking zou kunnen krijgen, rijst de vraag of dit wel een hulp is. De voorwaarden zijn opgelijst. Het zou vreemd zijn dat een lidstaat die niet aan één van de voorwaarden voldoet toch die investeringsclausule mag inroepen.

Waarschijnlijk zijn er nog veel discussies hangende rond concrete dossiers en contracten die door Eurostat moeten worden geëvalueerd. Daarvan is hij niet op de hoogte.

Hij begrijpt dat er voor het doelgroepenbeleid keuzes moeten worden gemaakt. Globaal genomen was de Commissie, bij de aankondiging van de rationalisatie, positief. De gedefinieerde doelgroepen jongeren, ouderen en personen met een handicap lijken fair en in de lijn van de verwachtingen te liggen. Hij heeft eraan willen herinneren, dat ondanks de voortgang met betrekking tot de 55-plussers, dit in Europees perspectief toch nog een groep is die moeilijk aan de bak komt. Met de ratio's kan worden nagegaan of er sprake is van specifieke barrières. Voor die groep zijn die er nog, zeker in vergelijking met Nederland en Duitsland. Als econoom heeft hij erop willen wijzen dat daar bij de verdere uitwerking van de maatregelen rekening mee moet worden gehouden.

Het samenwerkingsakkoord was een stap vooruit omdat het een clausule bevatte dat er bindende afspraken zouden komen. Van bij het begin echter was de Commissie enigszins sceptisch over de uitvoering ervan. Het volgende stabiliteitsprogramma werd afgewacht en er werd vastgesteld dat er geen bindende afspraken werden gemaakt. De Commissie is zich goed bewust van de algemene controverse rond dit pact. Het pact werd wel door de lidstaten zelf gesloten op het ogenblik dat men door de paniek een duidelijk signaal wilde zenden. In het fiscal compact geven de lidstaten de voorkeur aan een constitutionele bindende afspraak. In België is er geen grondwetswijziging maar een samenwerkingsakkoord. Er was een vergadering waarin België heeft uitgelegd dat dit eenzelfde bindende waarde heeft. Als de doelstelling wordt gehaald, zal de Commissie milder zijn ten aanzien van het niet bestaan van bindende afspraken. Er werd in 2011 wel een signaal gegeven door

het ondertekenen van het pact. Dat moet blijvend worden voortgezet met het vastleggen van bindende afspraken.

Nederland is één van de best practice cases voor de terugval van vroegtijdige schoolverlaters. Het gaat over meer dan alleen monitoring, maar dat is wel één van de sterke punten. Er zijn cijfers over vroegtijdig schoolverlaten per school, maar ook cijfers over risicogedrag of indicatoren die wijzen op mogelijk risico op vroegtijdig schoolverlaten. De cijfers per school worden ter beschikking gesteld van de Nederlandse tegenhanger van de CLB's, de ouders, eigenlijk aan iedereen die het wil weten. Vlaanderen heeft gewerkt aan monitoring op schoolniveau. Hij heeft duidelijk willen maken dat die cijfers meer in de openbaarheid zouden mogen komen om de betrokkenheid van de verschillende partners te vergroten en gewoon te weten wat werkt.

Werkloosheidsvallen kunnen op verschillende manieren worden weggewerkt. Het is ook niet de bedoeling om de ene doelstelling van de strategie tegen de andere uit te spelen. Het is de bedoeling dat de lidstaten streven naar een evenwichtige progressie in de richting van de doelstellingen. Er kan een werkgelegenheidsbeleid worden gevoerd dat zodanig op activering is gericht dat de doelstelling op het gebied van armoede niet wordt behaald. Er kan ook een sociaal beleid worden gevoerd dat mensen zo financieel afhankelijk maakt van een uitkering dat er geen activatie meer mogelijk is. Europa pleit voor een evenwicht tussen beide.

Hij vermoedt dat er nog geen wijziging is in de betrokkenheid van de deelgebieden bij de raadscomités. Hij neemt aan dat ze binnen België vooraf in de coördinatie betrokken zijn. Hij denkt niet dat ze fysiek aanwezig waren op de raadscomités.

Op basis van de Europese projecties zit België op 0,5 percent. Er is geen overeenstemming over de gemaakte inschattingen bij de laatste begrotingscontrole. België heeft in zijn eigen termen een engagement aangegaan voor 0,7 percent. De lidstaat moet dat engagement halen omdat een lidstaat dit moet doen in de constante opvolging van de eigen begroting. Meer kan hij daar niet over te zeggen.

Hij is er zich van bewust dat het debat over de globale belastinghervorming voor een stukje vastloopt op de complexiteit van de structuren. Dat wijst erop dat, als er afspraken worden gemaakt rond de begrotingsaudit, dit soort zaken moet worden meegenomen. Dit geldt ook als er afspraken worden gemaakt over investeringen zoals Oosterweel. Europa kijkt enkel naar de begroting en engagementen van België als geheel. Er kan perfect via interne afspraken rond begrotingscoördinatie ruimte worden gecreëerd voor investeringen. Men zal dan in een compromissituatie terechtkomen.

Er was een aanbeveling over innovatiebeleid en de versnippering ervan. Er was een aanbeveling over vroegtijdige schoolverlaters. Die zijn verdwenen. Het is niet omdat het uit de aanbevelingen is verdwenen dat er geen aandacht meer voor is. Zijn indruk over innovatiebeleid is dat het in de aanbevolen richting gaat. Vroegtijdige schoolverlaters zijn nog terug te vinden in de opmerking over kwalificatieniveaus. Typisch voor België en Vlaanderen is dat er redelijk wat vroegtijdige schoolverlaters zijn, maar dat ze ook moeilijker aan de bak te krijgen zijn. Een vroegtijdige schoolverlater is statistisch beter af in Nederland dan in Vlaanderen. Er zijn ook minder schoolverlaters in Nederland.

Er waren aanbevelingen over de dienstensectoren. Die zijn verdwenen. Het is volgens hem opgepikt door één van de andere coördinatieprocedures. Dienstensectoren en belastinghervormingen zijn twee thema's die de eurogroep naar zich toe getrokken heeft. Zij proberen in dialoog multilateraal oplossingen naar voor schuiven. De destijds gemaakte vaststellingen blijven van kracht zoals over de erkenning van beroepen, vestigingswetten en dergelijke.

De Commissie-Juncker dringt aan op de zogenaamde virtuous triangle. Dat zijn Europese, nationale en regionale investeringen, groeivriendelijke consolidatie en structurele hervormingen. Een lidstaat kan ruimte maken voor investeringen door die structurele hervormingen door te voeren die haar budgettaire ruimte geven. De geïnitieerde pensioenhervorming die nu wordt uitgerold is daar een voorbeeld van. Er wordt gehoopt dat die de middellangetermijndoelstelling van België op budgettair vlak iets doet dalen zodat er meer ruimte komt voor investeringen die vanuit die marge worden gefinancierd.

Matthias Diependaele vindt dat de verruiming van de ESR-regels niet zo een groot verschil geeft. Bij Oosterweel gaat het nog altijd om 600 miljoen euro per jaar als er jaarlijks een deel wordt opgeleverd. Een investering moet over een langere afschrijvingstermijn of de levensduur kunnen worden gespreid.

Steven Engels is het niet helemaal eens dat het verschil niet zo groot zou zijn. Bij de beoordeling van de conformiteit aan het Stabiliteits- en groeipact zijn er twee instrumenten om te meten of er progressie is naar de middellangetermijndoelstelling. Op de structurele balans worden de investeringen niet afgevlakt. Bij de uitgavenbenchmark mag een staat zoveel groeien als gewenst, maar de groei die bovenop de potentiële groei komt, moet door nieuwe discretionaire uitgaven gedekt zijn. Voor de berekening van de uitgavenbenchmark worden investeringen op vier jaar uitgevlakt. Oosterweel wordt over vijf jaar gespreid en bij de berekeningen worden de investeringen nog eens over vier jaar uitgevlakt. De investeringsuitgaven worden in de begroting dus niet in één enkel jaar in rekening gebracht. Zijn betrachting is om duidelijkheid te scheppen. Het is van belang te weten waar men aan toe is. Oosterweel kan wel degelijk op vijf jaar worden afgeschreven en de uitgavenpiek wordt ten dele uitgevlakt.

Matthias Diependaele herhaalt dat 3,2 miljard euro op één jaar of 600 miljoen euro vijf jaar na elkaar nauwelijks een verschil uitmaakt. Het standpunt van Steven Engels heeft het voordeel van de duidelijkheid, maar het probleem blijft. De hele begroting gaat in het rood voor een investering die nodig is voor de economische groei.

Steven Engels repliceert dat als investeringen over vier jaar worden uitgevlakt, het een andere realiteit is. Het gaat om het verschil tussen 0,2 percent bbp of 0,04 percent bbp. De oplossing ligt ook in een afspraak op Belgisch niveau over investeringen. In het stabiliteitsprogramma compenseert men voor elkaar. Het is weliswaar taboe in België, maar men moet voor elkaar kunnen compenseren op nationaal niveau. Zeker als men vanuit Vlaanderen zelf het nationale en Europese belang van de Oosterweelverbinding voortdurend benadrukt. Hij ziet niet in waarom het dan niet op een hoger niveau wordt getild.

Matthias Diependaele vraagt zich bij deze argumentatie af waarom Europa er dan geen rekening mee houdt. Op alle vlakken voor investeringen op nationaal niveau compenseren lijkt hem helemaal niet werkbaar.

Steven Engels antwoordt dat er met deze werkwijze wel dichter bij de praktijken van andere lidstaten wordt aangeleund.

Jan HOFKENS,
voorzitter

Joris VANDENBROUCKE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
Ecofin	Raad van Ministers van Economische Zaken en Financiën (van de Europese Unie)
EPSCO	Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
Eurostat	statistical office of the European Union
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
pps	publiek-private samenwerking
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid